

Van İnsani ve Sosyal Bilimler Dergisi-

ViSBiD

Van Journal of Humanities and Social Sciences –VJHSS

Geliş Tarihi: 03.11.2022

Kabul Tarihi: 07.12.2022

Yayınlanma Tarihi: 28.12.2022

Kültürleşme ve Turizm İlişkisi

The Relationship Between Acculturation and Tourism

Betül Dilara ŞEKER*

Öz

Hızla değişen dünyada insan hareketliliği farklı nedenlerle artarak devam etmektedir. Toplumlar küreselleşme, teknolojik gelişmeler, medya, göçler, turizm gibi birçok nedenle değişmektedir. Toplumlarda yaşanan bu değişim bireylerin farklı kültürlerle temasına olanak sağlamakta ve kolaylaştırmaktadır. Kültürleşme, farklı kültürlerin temasları ile başlayan, taraflarda değişimlere neden olan ve geniş anlamda farklı kültürlerle uyum sağlama süreci olarak ifade edilebilir. Turizm günümüzde savaşlar ve karmaşanın neden olduğu zorunlu insan hareketleri dışında en önemli insan hareketlerindedir. Kültürlerarası temasın en yaygın olarak yaşandığı ortamların başında turizm destinasyonları gelmektedir. Bir diğer ifadeyle turizm kültürleşme sürecinin en fazla yaşandığı alanlardandır. Farklı nedenlerle hareket eden insanlar göçmen, mülteci, misafir (uluslararası öğrenciler, yüksek nitelikli çalışanlar, turistler vb.) gibi farklı isimler almaktadır. Bu gruplar farklı kültürleşme deneyimleri yaşamaktadır. Turistler misafir grubu içinde değerlendirilen bir alt gruptur. Turizmin kendi özel yapısı nedeniyle turist davranışları ve kültürleşme deneyimleri diğer kültürleşme gruplarından önemli ölçüde ayrılmaktadır. Turizm faaliyetinde her iki tarafın kültürel temas deneyimlerinin diğer kültürleşme gruplarından farklılaştığı görülmektedir. Turist grubunun doğası ve büyüklüğü, ayrı bir kültürleşme grubu olarak değerlendirilmelerini gerektirir. Turistler diğer kültürleşme grupları olan misafir ve göçmen gruplardan daha kısa süreli ve geçici olarak ev sahibi toplum ile etkileşim yaşar. Çalışmanın temel amacı, kültürleşme kavramıyla kültürler arası temasın yaşandığı turizm alanının ilişkisini değerlendirmektir. Çalışmada kültürleşme kavramının gelişimi, kültürleşme grupları ve turizmle ilişkisi ele alınmıştır. Alan yazında kültürleşme kavramının tarihsel gelişim süreci incelenmiştir. Bunun yanında turizm alanında yapılacak araştırmalarda kültürleşme kavramıyla ilgili farkındalığın artırılması, kavramın öneminin anlaşılması hedeflenmektedir. Turistlerin ve ev sahibi toplum üyelerinin davranışlarının kültürleşme ve sosyal psikolojik bir bakış açısıyla değerlendirilmesinin taraflara karşılıklı fayda sağlayacağı, yaşamlarını kolaylaştıracağı ve psikolojik iyi oluşlarını arttıracacağı da düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürleşme, Turizm, Sosyal Psikoloji, Kültürleşme Grupları*

*Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, [dilaraseker@yyu.edu.tr](mailto: dilaraseker@yyu.edu.tr), ORCID: 0000-0001-5914-5886

Abstract

Human mobility continues to increase in a rapidly changing world for different reasons. Societies are changing for many reasons, including globalization, technological developments, media, migration, and tourism. This change in communities enables and facilitates the contact of individuals with different cultures. Acculturation can be defined as the process of adaptation to other cultures in a broad sense, which starts with contact with different cultures and causes changes in the parties. Tourism is one of the most important movements of people today, apart from the forced movements of people caused by wars and chaos. Tourism destinations are among the most common environments where intercultural contact is experienced. In other words, tourism is one of the areas where the process of acculturation is experienced the most. People who move for different reasons take different names, such as migrants, refugees, and guests (international students, expats, tourists, etc). These groups have different acculturation experiences. Tourists are a subgroup within the guest group. Due to the unique structure of tourism, tourist behavior and experiences differ significantly from other acculturation groups. It is seen that the cultural contact experiences of both parties in tourism activity differ from other acculturation groups. The nature and size of the tourist group require them to be considered separate acculturation groups. Tourists experience shorter-term and temporary interaction with the host society than other acculturation groups such as guest and migrant groups. The study's main purpose is to evaluate the relationship between acculturation and tourism where intercultural contact is experienced. The study discusses acculturation development, acculturation groups, and their relationship with tourism. The historical development process of acculturation has been examined in the literature. Additionally, it is aimed at increasing awareness about the concept of acculturation and explaining its importance in studies in the field of tourism. Evaluating the behavior of tourists and host society members from an acculturation and social-psychological perspective will provide mutual benefit to the parties, facilitate their lives and increase their psychological well-being.

Keywords: *Acculturation, Tourist, Social Psychology, Acculturation Groups*

1. Giriş

Günümüzde farklı nedenlerle insan hareketliliği artarak devam etmektedir. Özellikle küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve medya toplumların yapısını değiştirmekte, bireylerin farklı kültürlerle karşılaşmasına ortam hazırlamaktadır. Yaşanan bu durum farklı kültüre erişimi ve kültürel gruplar arasında teması kolaylaştırmıştır (Ferguson vd., 2017). Savaş ve salgın hastalık zamanları dışında en önemli insan hareketliliği nedenlerinin başında turizm gelmektedir. Sadece 2019 yılı verilerine göre küresel ölçekte 2,4 milyar turist sayısına ulaşılmıştır. (International Tourism, Number of Arrivals | Data, 2022). Ayrıca Covid-19 salgını sonrası bu sayının daha büyük rakamlara ulaşacağı beklenilmektedir. Turist sayısında erişilen bu rakamlar hareketliliğin ne kadar çok arttığının en önemli kanıtıdır. İnsanlar farklı yerleri, kültürleri tanımak isteğine sahiptir. Bu da küresel bir endüstri olarak turizme imkân sağlar. Turizm, en önemli, en büyük mali hizmet ve insan hareketlerini temsil eder (Berno ve Ward, 2005). Ek olarak turizm kültürel, sosyal ve ekonomik yapıyı etkileyen, yeniden şekillendiren ve değişimi harekete geçiren bir olgudur (Çakmakçı ve Öztürk, 2019). Dinamik bir yapısı olan turizm, olumlu ya da olumsuz sosyokültürel değişimlere neden olmaktadır (Türkay ve Kayıkçı, 2018). Ancak, turizm uluslararası ve kültürel sınırları aşan tek insan hareketi değildir. Göçmenler, mülteciler ve misafirler olarak adlandırılan farklı gruplar da yer değiştirirler. Bu kültürleşme grupları ev sahibi toplumla farklı yoğunlukta ve sürelerde temas kurarlar. Gruplar arasındaki birçok benzerlik ve farklılığa rağmen, turizmin kültürler arası deneyimlere ve etkileşimlere yol açan bir seyahat şekli olduğu söylenebilir (Berno ve Ward, 2005)

Turizm 1980'lerin sonlarında, bir sosyal bilim araştırma konusu olarak çalışılmaya başlanmıştır (Dann vd., 1988). Turizm, farklı sosyal bilim bakış açılarının kesişiminin de çok disiplinli bir alandır. Ancak kültürel, sosyal, ekonomik yapıyı ve çevreyi etkileyen turizmin sosyal psikolojik bakış açısıyla değerlendirilmesinin sınırlı olduğu görülmüştür (Berno ve Ward, 2005; Ward, 2008; Sevim ve Hall, 2016; Karabacak ve Harlak, 2020). Turizm araştırmalarına ve psikoloji alan yazına bir bütün olarak bakıldığında, kültürleşme kavramının kültürel teması en kapsamlı ele alan kavramlardan birinin olduğu düşünülmektedir (Berno ve Ward, 2005).

Turizm araştırmalarında, sosyal psikolojik kavramların kullanılması turist deneyiminin değerlendirilmesi, turizm endüstrinin planlanması ve geliştirilmesi kültürel gruplar arası farklılığın artırılmasına fayda sağlayabilir. Kültürleşme sürecinde turist deneyimini ve ev sahibi toplum üyelerinin tepkilerini anlamlandırmak için sosyal psikolojik bakış açısının kullanılmasının taraflara fayda sağlayacağı ve yaşamlarını kolaylaştırıp psikolojik iyi oluşlarını arttıracığı düşünülmektedir (Berno ve Ward, 2005). Turizm alanında kültürel etkileşim, dönüşüm olgusunu açıklayan kuramlardan biri Berry'nin (1997) kültürleşme modelidir (Sharpley, 2014). Günümüzde kültürel temasın artması, kültürleşme kavramının ampirik olarak açıklanmasının önemini de arttırmıştır (Castro ve Rudmin, 2019). Destinasyonlar, kültürlerarası temas mekanları olarak değerlendirilmesine rağmen kültürleşme kavramının turizm alanında yeterli ilgiyi görmediği de düşünülmektedir (Rasmi vd., 2014). Ayrıca kültürleşme modellerinin de kültürler arası etkileşimleri açıklayıcı gücü yüksek olmasına rağmen, sınırlı sayıda araştırmanın bu modeller bağlamında turizm olgusunu değerlendirdiği de görülmüştür (Berno ve Ward, 2005; Ward, 2008; Sevim ve Hall, 2016). Çalışmanın temel amacı, kültürleşme kavramıyla kültürler arası temasın yoğun olarak yaşandığı turizm alanının ilişkisini değerlendirmektir. Çalışmada ayrıca kültürleşme kavramının gelişimi, kültürleşme grupları ve kavramın turizmle ilişkisi de incelenecektir. Kültürleşme alan yazınındaki kültürleşme kavramının tarihsel gelişimi açıklanacaktır. Ek

olarak çalışmada turizm alanında yapılacak araştırmalarda kültürleşme kavramıyla ilgili farkındalığın artırılması, kavramın işlevselliğinin, öneminin anlaşılmasına katkı sağlamamak da hedeflenmektedir.

1.1. Kültürleşme ve Kültürleşme Kavramının Gelişimi

Kültürün her şeyi içeren kapsayıcı bir yapısı vardır. Kültür, belirli bir grup tarafından paylaşılan ve sosyal olarak aktarılan değerler, normlar, inançlar, semboller, anlamlar, davranışlar bütünüdür. Bir diğer ifadeyle insan yapısı çevre, bir grup insanı diğerlerinden ayıran kolektif zihinsel programlama olarak tanımlanabilir (Hofstede, 1980; Bilgin, 2003: 213; Kağıtçıbaşı, 2010:36). Günümüzde bireyler ticaret, teknoloji, iletişim ve ulaşımın küreselleşmesi; göç, eğitim, turizm gibi nedenlerle farklı kültürlerde doğrudan veya dolaylı olarak uzun ya da kısa süreli etkileşimler yaşarlar (Berry, 2008). Farklı kültürel yapılara sahip bireyler ve/veya gruplar etkileşime girdiklerinde, her iki tarafta da bir takım psikolojik, sosyal ve kültürel değişimler yaşanır. Ancak kültürleşme sürecinde taraflar arasındaki etkileşim eşit ve benzer olarak ortaya çıkmaz. Örneğin, gelişmiş ülkelerden, az gelişmiş ülkelere yapılan ziyaret sonucunda gelişmiş ülkelerin az gelişmiş yerlerin geleneksel kültürlerini etkilediği görülmüştür (Roney, 2011: 106). Yaşanan bu hızlı değişim kültürleşme kavramının önemini daha fazla arttırmaktadır.

1.1.1. Kültürleşme Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Kültürleşme kavramı, bireyin yeni bir kültürel ortamdaki etkileşim sonucu yaşadığı tutum, davranış değişikliklerini ve uyum sürecini kapsar. Kavram, antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi farklı disiplinlerde ele alınmıştır (Berry, 1997). Kültürleşme çalışmalarının genel itici gücü, bireylerin tanıdık olmayan ortamlarla karşı karşıya kaldıklarında çeşitli zorluklarla karşılaşmaları, sayısız seçeneği göz önünde bulundurarak istenen veya istenmeyen bir son duruma ulaşmalarının incelenmesidir (Anantamongkolkul vd., 2016). Ulaşılan bu sonuç, yeni bir çevreye uyumun genellikle heyecan, endişe veya kültür şokunun sonrasında sağlanmaktadır (Brown, 2008). Özetle kültürleşmenin, kültürler arası temasın nitel ve nicel boyutları farklı süreçlere ve sonuçlara yol açabilir. Yaşanan değişim sürecinin dinamik bir yapısı vardır ve süreçle ilgili sonuçları da kapsamaktadır (Berry vd., 2006).

Kültürleşme kavramının tarihsel gelişiminin değerlendirilmesi, kavramın anlaşılması açısından önemlidir. Kavramın dönemin şartlarına, ihtiyaçlara uygun değiştiği ve düzenlendiği dikkat çekici bir özelliğidir. Kavram alan yazına ilk bir olgu olarak girmiş ve ilerleyen yıllarda bir araştırma problemi haline gelmiştir. Araştırmacılar kültürleşme kavramını, farklı kültürlerin doğrudan etkileşimi sonucu birinin veya her ikisinin özgün kültür yapısında meydana gelen değişim olarak tanımlamıştır (Redfield vd., 1936; akt. Rasmi, vd., 2014). Bu erken kavramsallaştırma, kültürleşme sürecini kültürel değişimden ve asimilasyondan ayırmakta ve kavrama ait genel bir görüş sunmaktadır (Berry vd., 2002:350). Ayrıca, çalışmalarda ilginin ev sahibi kültürdeki göçmen gruplar üzerine odaklandığı, kültürün farklı yönlerine, kültürel kalıplara veya yaş, din, etnik ve ırksal gruplar arasındaki farklılıklara atıfta bulunulmadığı görülmektedir (Karim, 2021). Kavram, sadece göçmenlerin kültürel değişimine odaklandığı için kültürleşmenin kültürel yönelimde tek boyutlu/tek yönlü bir değişim süreci olarak anlaşılmasına yol açmıştır (Karim, 2021; Anantamongkolkul, Butcher ve Wang, 2019; Ozer, 2017). Kavram farklı disiplinler tarafından farklı düzeylerde çalışılmıştır. Örneğin antropologlar kültürlerdeki değişiklikleri grup düzeyinde incelerken; psikologlar ise bireysel düzeydeki değişiklikleri sistematik olarak incelemiştir (Triandis, 1980:2; Ozer, 2017). Kültürleşme kavramı ilk olarak antropolojik araştırmalardan kaynaklansa da konuyla ilgili kuram ve modeller kültürler arası psikoloji alanında geliştirilmiştir. Artık günümüzde kavram, altında belirli boyutların olduğu bir şemsiye terim olarak değerlendirilmektedir (Castro, 2017; Sharif, 2019).

Kültürleşme alan yazını, kültürleşme kavramını ve modellerinin gelişimini süreç olarak ele almaktadır. Redfield ve diğerleri (1936) tarafından geliştirilen modelin sonrasında, sosyolog Gordon (1964) tarafından yeni bir kültürleşme modeli geliştirilmiştir (Berry vd., 2002: 350). Kültürleşme süreci miras kültürden ayrılmayla başlayan ve ev sahibi yeni kültüre yönelik asimilasyonla biten tek boyutlu iki kutuplu bir süreç kavramlaştırmıştır (Gordon, 1964, akt., Karim, 2021). Bu model, göçmenlerin ev sahibi kültüre asimile olacağı ve kendi miras kültürlerinden vazgeçeceği varsayımına dayanır (Karim, 2021, Berno ve Ward, 2005). Tek boyutlu modelde eleştiriler (Askegaard vd., 2005, s.161) iki boyutlu modellerin geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Graves (1967) tek boyutlu modele psikolojik kültürleşme olarak adlandırılan yeni bir boyut eklemiştir. Böylece, kültürleşme psikolojik bir yapı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu model bireysel düzeydeki değişikliklere odaklanılır. Sonuç olarak hem kavram yeniden tanımlanarak, kültürleşme psikolojik bir yapı olarak anlaşılmış hem de tek boyutlu modelden iki boyutlu modele geçilmiştir. İki boyutlu modeller, ev sahibi yeni kültürün benimsenmesinin miras kültürün mutlak olarak terk etmeyi gerektirmediği varsayımına dayanır (Birman ve Simon, 2014). Kültürleşme alan yazınında Berry' nin iki boyutlu modeli en etkili ve yaygın olarak en çok öne çıkan modeldir (Ngo, 2008). Berry, kültürleşme modeline bilişsel yapıyı ekleyerek modelini geliştirmiştir. Berry (1997; 2006); bireylerin miras kültürleri pahasına ev sahibi kültürü benimsemeleri gerekmediğini, aynı anda hem miras kültürün korunabileceğini hem de ev sahibi kültürün özelliklerinin benimsenebileceğini ifade etmiştir. Kültürleşme süreci sonunda grup (biyolojik, fiziksel, ekonomik) ve birey (psikolojik) düzeyinde farklı değişimler yaşanabilir. Kültürleşme, bireyin ev sahibi kültürle etkileşime girme, onu benimseme düzeyi ve kendi kültürel özelliklerini koruma düzeyine göre farklı şekillerde gerçekleşebilir. Bu süreç iki boyutta yapılan seçimlere dayanan dört kültürleşme stratejisinden biriyle sonuçlanır (Berry vd., 2002; Rasmi vd., 2014). Berry' nin iki boyutlu modeli aynı zamanda modelin temelini bu kültürleşme stratejilerini referans alarak dört katlı kültürleşme modeli olarak da adlandırılır (Karim, 2021). Böylece, modele yer değiştiren bireyin miras kültürünü koruma ve ev sahibi kültürü benimseme tercihinin ek iki yeni kültürleşme tercihi eklenmiştir. Araştırma bulgularına dayanarak, birey kendi miras kültürlerine ve ev sahibi kültüre yönelik tercihlerine göre ayrışma (birey kendi kültürünü korumayı tercih eder), asimilasyon (birey kendi kültürünü terk ederek ev sahibi kültürü benimser), bütünleşme (birey hem ev sahibi kültürü hem de kendi kültürünü korur, her iki kültüre yüksek oranda yönelimli) ve marjinalleşme (birey, her iki kültürle de etkileşime girmeye, benimsemeye veya sürdürmeye motive olmazlar; her iki kültüre de düşük yönelim) olarak adlandırılan bu dört stratejiden birini tercih eder. Ancak bu tercihler kendi içinde sabit ve nihai değildir, ortama ilişkin faktörlere göre değişebilir ve farklı türde psikolojik sonuçlar ortaya çıkarır (Berry, 1997; Berry vd., 2002:355; Karim, 2021; Rasmi vd., 2014). Artan insan hareketliliğine bağlı yaşanan kültürlerarası temas çatışma ve uyumu içeren çok boyutlu, stresli ve zorlu bir süreçtir. Bu nedenle kültürleşme sürecinde bireyin tercih ettiği kültürleşme stratejisi, kültürleşme stresiyle başa çıkma biçimlerini, psikolojik iyi oluşlarını ve yaşam doyumlarını da etkilemektedir. Bir diğer ifadeyle kültürel olarak homojen ortamlarda uyum daha kolay sağlanırken; daha az bilinen bir kültürde yaşamak ve uyum sağlamak daha stresli ve zorlu bir süreç neden olmaktadır. Bu süreç kültürleşme kavramına, kavramın neden olduğu strese ve sonuçta ulaşılmak istenen uyum sürecine ilgiyi arttırmıştır (Makarova ve Birman, 2015). Ayrıca araştırmacılar ev sahibi toplum üyelerinin kültürleşme deneyimlerine de ilgi duymuşlardır (örneğin, Bourhis vd., 1997). Berry' nin modelinde, kültürleşmenin temel öznesinin göçmenler olması ve sürecin sadece onlar açısından değerlendirilmesi eleştirilmiştir. Ev sahibi kültürün veya ana akım toplumun kritik rolünü fark edilerek, etkileşimli bir kültürleşme modeli önerdiler (Bourhis vd., 1997). Buna göre, kültürleşmenin değerlerden bağımsız bir süreç olmadığı ve ev sahibi toplumdaki genel

sosyokültürel koşullara bağlı olduğu ifade edildi. Daha sonra, Berry' de kuramını revize ederek, ev sahibi toplumun ve yeni gelenlerin kültürleşme yönelimlerinin birbirini karşılıklı olarak etkileyeceğini belirtmiştir. Berry, ev sahibi toplumunda kültürleşme sürecinde dört kültürleşme stratejisinin olduğunu ortaya koymuştur. Eğer ev sahibi toplum göçmenlerden, miras kültürlerini ve kimliklerini korumalarını talep ederse ayrılma; göçmenlerin asimilasyonunu beklediğinde erime potası; göçmenler iki kültür arasında bir denge kurmaya teşvik edilirse çok kültürlülük ve ev sahibi toplum göçmenleri marjinalleştirdiğinde dışlama yaşanır (Berry ve Sam, 2016). Kuramdaki revizyon aynı zamanda kavramın yeniden tanımlanmasına da yol açmıştır. Kültürleşme, iki veya daha fazla kültürel grubun ve onların üyelerinin teması sonucu gerçekleşen psikolojik, sosyal ve kültürel karşılıklı değişim süreci olarak tanımlanmıştır. Kültürleşme grup düzeyinde, sosyal yapılarda, kurumlarda ve kültürel uygulamalardaki değişiklikleri kapsarken; birey düzeyinde kişinin davranışsal repertuarındaki değişiklikleri kapsamaktadır (Berry, 2005). Ev sahibi toplumun kültürlerarası temasa yönelik toplumsal politikaları ve tutumları, bireyin tercih edeceği kültürleşme stratejisini bunun uygulanma olasılığını da etkilemektedir. Farklı kültürleşme gruplarının kültürleşme deneyimindeki çeşitliliğe, farklı metodolojik sonuçlara, çeşitli eleştirilere rağmen (Chirkov, 2009) Berry' nin modeli, dünya çapında birçok araştırmacı için ilham kaynağı olmuştur. Ancak bu iki boyutlu kültürleşme kuramı, göçmenlerin ve misafirhanelerin davranışlarını ve uyumunu açıklamada ve tahmin etmede son derece etkili olmasına rağmen, turizm araştırmacıları tarafından büyük ölçüde göz ardı edilmiştir (Huynh vd., 2009).

Berry' nin kültürleşme modelinin merkezinde, her bireyin kültürlerarası temas sürecinde stres yaşadığı ve farklı uyum düzeyleriyle sonuçlanan belirli başa çıkma stratejileri benimsediği fikri yer alır (Berry ve Sam, 2016). Bu psikolojik kültürleşmeye atfen Ward (2001), Berry' nin kuramını temel alarak psikolojik uyum ve sosyokültürel uyumu kültürleşmenin ABC' si yaklaşımıyla ele almıştır. Kültürün duygusal, davranışsal ve bilişsel boyutları değerlendirilir. Bu yaklaşım bireyin yeni bir kültüre nasıl tepki verdiğine, psikolojik ve sosyal nasıl uyum sağladığına dair daha kapsamlı bir çerçeve sunar (Ward, 2008). Ward, bireylerin yeni bir kültürde hayatta var olabilmek için gerekli kültürel becerileri kazanmaları gerektiğini vurgular. Bu beceriler arasında en belirgin olan dil becerisidir. Sonrasında roller, normlar, davranış örüntüleri, bilişsel yorumlar ve çevresel düzenlemeler gibi sosyal durumlardaki kültürlerarası farklılıklardır (Pearce, 1995). Berry' nin modeli kültürleşmeyi kültürel ve psikolojik değişimlerin ikili bir süreci olarak kavramsallaştırmaya yardımcı olsa da kültürlerarası temasın uzaktan olan biçimlerine duyarlı olmadığı için eleştirilmektedir (Karim, 2021). Bu nedenle son on yılda üç boyutlu kültürleşme modeli geliştirilmiştir. Bu model, bir değil çoklu kültürel yapı ve akışlara fırsat tanımaktadır (Özer ve Schwartz, 2016). Üç boyutlu kültürleşme modelleri, birden çok baskın kültürel akışa sahip bölgeler için geçerlidir (Ferguson, 2013, s.249–250). Bu çok kültürlülük kavramı sadece toplum için değil, birey için de geçerlidir (Özekici ve Ünlüönen, 2019). Ampirik kanıtlar, belirli bir sosyo-politik bağlamda bireyin farklı kültür(ler)e sürekli veya aralıklı maruz kalmasının kültürleşme olasılığını arttığını göstermektedir. Aynı zamanda, ev sahibi toplumda bireyler teknoloji ve iletişim araçları sayesinde miras kültürleri hakkında bilgi edinebilir ve sanal temas kurabilirler. Bir diğer ifadeyle artık doğrudan temas kültürleşme sürecinin ön koşulu olma özelliğini kaybetmiştir. Artık günümüz koşulları uzaktan kültürleşme deneyimine de fırsat vermektedir (Ferguson vd., 2016). Kültürleşme sürecindeki kritik faktörlerin değerlendirilerek yapılacak yeni kavramsallaştırmalar ve düzenlenmeler önemlidir (Karim, 2021). Ancak her şeye rağmen, iki boyutlu kültürleşme modellerinin önemini hâlâ koruduğu söylenebilir. Sonuç olarak, kültürleşme sürecinin dinamikleri diğer kültürleşme gruplarda olduğu gibi turist gruplarında psikolojik yapısını anlamak ve ev sahibi grupla aralarındaki etkileşimleri yorumlamak için önemlidir. Bununla birlikte, turizm alanında yapılan kültürel temas ve değişim çalışmalarının sosyal

psikolojik bakış açısıyla kültürleşme temelinde değerlendirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Berno ve Ward, 2005; Nguyen ve Ferguson, 2019).

1.1.2. Kültürleşme Grupları ve Turist Grubunun Özellikleri

Günümüzde bireyler farklı kültürleşme deneyimleri yaşarlar. Yukarıda da belirtildiği gibi Berry'nin iki boyutlu kültürleşme modeli, farklı kültürleşme gruplarında sınanmıştır. Kültürleşme alan yazınında farklı kültürleşme grupları gönüllülük-gönülsüzlük, yerleşiklik-göçebelik ve geçicilik-kalıcılık gibi üç faktöre göre değerlendirilir. Kültürleşme deneyimi yaşayan bireyler; göçmen, mülteci, misafiri, etnik grup üyesi olarak sınıflandırılır. Turist grubu, misafirler olarak adlandırılan kültürleşme grubunun alt kategorisi olarak ele alınır (Bochner, 2006; Rasmi vd., 2014). Berno ve Ward (2005) misafirler, göçmenler, yerli halklar, mülteciler ve etno-kültürel grupların kültürleşme deneyimlerini incelemek için kullanılan kavramsal formülasyonların sonucu turist gruplarına da uygulanabileceğini Fiji ve Yeni Zelanda'da turistlerle yaptıkları çalışmayla ortaya koymuştur (Ward ve Leong, 2006). Kültürleşme süreci bireyin ev sahibi kültürle ne düzeyde temas kurma isteği ve kendi kültürünü sürdürmek istediğine odaklandığından turizmle ilişkili değerlendirilebilir (Berry, 2005). Destinasyonlar, kültürleşme kuramı açısından bir laboratuvar olarak değerlendirilebilir (Ward, 2008). Çünkü turizm faaliyetleri kapsamında, destinasyonlarda ev sahibi halk ve turistlerin yaptığı kültür alışverişi ve temas, göç, savaş, işgal ve kolonizasyon koşullarına göre mutlak bir üstünlüğe sahiptir. Diğer koşullarla karşılaştırıldığında, turizm faaliyeti sürecinde her iki taraf da kültürel alışverişte özgürdür. Aynı zamanda bu hareket bireysel motivasyonlarla, istekli ve bedel ödeyerek yerine getirilen bir yer değiştirme değildir. Turistlerin seyahat amaçları, kalma süreleri, geçici olarak konaklamaları onları diğer kültürleşme gruplarından ayırmaktadır (Bochner, 2006). Kültürleşme kavramı ve Berry'nin modeli, kültürleşme gruplarının davranışlarını ve uyumlarını açıklamada, tahmin etmede etkilidir ve yaygın olarak kullanılmasına (Berry, 1997; Berry vd., 2002) rağmen yüz yüze kültürel temasın yoğun olarak yaşandığı turizm alanında turistler ve ev sahibi gruplarla bu kuram bağlamında yapılan çalışmalarının sınırlı olduğu görülmektedir (Huynh vd., 2009; Berno ve Ward, 2005; Rasmi vd., 2014).

Turistler seyahat-yer değiştirme kararlarını, planlarını bireysel ihtiyaçlarına göre verdikleri, gönüllü yer değiştirdikleri ve bir destinasyonda büyük bir hareketlilik halinde oldukları için diğer kültürleşme gruplarından daha fazla esnekliğe sahiptirler. Turistler ve ev sahibi gruplar arasındaki ilişki, ekonomik güç ve bilgi açısından asimetrik olma eğilimindedir. Turistler genellikle daha fazla maddi olanaklara sahipken, ev sahibi grubun da yerel kültür, kaynaklar ve fiyatlar hakkında daha fazla bilgiye sahip olduğu bilinmektedir. Turist-ev sahibi grup ilişkisi zamansal ve mekânsal kısıtlamalarla da açıklanabilir. Turistler genellikle turistlerin yoğun olarak konakladığı, cazibe merkezleri ve tesislerin yüksek yoğunlukta olduğu alanlarda bir diğer ifadeyle turist gettolarında yoğunlaşmaktadır. Bu durum turistler ve ev sahibi grup arasındaki temasın süresini ve yoğunluğunu da etkilemektedir. Ek olarak, turistlerin yeni deneyim arayışı, kısa sürede mümkün olduğunca çok şey yapma, çok yer görme istekleri hem ev sahibi grup hem de turistler üzerinde ek yük oluşturabilir (Berno ve Ward, 2005). Ayrıca turistlerin ev sahibi kültürde kendilerine yardımcı olacak yerleşik bir altyapı olduğu için uyum çabaları da düşük düzeydedir. Ayrıca yerel halk hizmet veren konumundadır ve destinasyondaki koşullar turistlerin yaşam standartlarına göre düzenlenir (Su ve Wall, 2014). Bilgi merkezleri, otel yardım masaları, tur rehberleri ve rehber kitaplar turistlerin yabancı bir ortamda gezinmesine yardımcı olma amacına hizmet eder. Ek olarak, sunulan yardım tipik olarak turistlerin ana dilinde verilir, dil öğrenme

zorunluluğu yerel halk için geçerlidir (Brunt ve Courtney, 1999). Turistler yerleşik nüfus içinde benzersiz bir niş içinde yer alır. Kültürel temas, gruplar arasında belirli bir mesafede gerçekleşir, ancak turistlerin ev sahibi toplumu gözleme fırsatı vardır. Bir diğer ifadeyle, turistlerin temasları yapılandırılmış ve sınırlıdır. Gruplar arası temasın yaşandığı bağlam genellikle turistlerin ihtiyaçlarını ve memnuniyetlerini sağlamak için hazırlanır (Berno ve Ward, 2005). Ayrıca turizmin beklenen faydasından çok algılanan faydası yüksekse, göçmenlere karşı deneyimlenen yabancı düşmanlığı turistler için geçerli olmayabilir. Örneğin, turist hareketliliğinin olduğu muhafazakâr bölgelerde bile ekonomik faydaları nedeniyle turizme yönelik algının olumsuz olmadığı gözlenmiştir (Ünlüönen ve Özekici, 2017; Berno ve Ward, 2005). Kısaca ev sahibi halkın turizm aracılığıyla dil, medya tercihi, sosyal iletişim tercihi, inançları değişmektedir (Berno ve Ward, 2005; Ward, 2008; Schwartz vd., 2010, s.244). Turizmin bir zevk-eğlence faaliyeti olduğu şeklindeki düşünceye rağmen, turistin yer değiştirmesinin aslında stresli olduğu ve bir takım olumsuz sonuçlarının da olabileceği gerçektir. Bu nedenle sosyal desteğin stresli seyahat deneyimleri ve psikolojik sonuçlar arasındaki ilişkiyi yumuşattığı bilinmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalarda daha fazla sosyal desteğe sahip olanların daha iyi fiziksel ve zihinsel sağlık sahip oldukları ortaya konmuştur (Ward, 2001). Araçsal sosyal destek, yani bilgilendirici ve somut destek, özellikle misafir olanlar için olumlu psikolojik sonuçların teşvik edilmesinde etkilidir ve bu tür destek, turist bilgi merkezleri ve tur rehberleri de dâhil olmak üzere turizm altyapısı tarafından rutin olarak sağlanır (Berno ve Ward, 2005). Sonuç olarak, turistler ve ev sahibi kültür üyeleri arasındaki kültürlerarası temas, kültürler arası etkileşimin önemli bir biçimidir. Turist grubunun doğası ve büyüklüğü, ayrı bir kültürleşme grubu olarak değerlendirilmeyi hak etmektedir (Ward, 2008). Turistler diğer kültürleşme gruplarına göre daha kısa süreli, geçici olarak konaklarlar ekonomik olarak varlıklı olma eğilimindedirler ve seyahat için diğer gruplardan farklı motivasyonları vardır. Turistler, diğer grupların aksine, ev sahibi gruba uyum sağlamak zorunda değildir. Turist hareketlidir, rahattır, serbesttir, boş zamanını değerlendirir ve farklı bir çevrede bulunma deneyimini özümsemeye çalışır; ev sahibi topluluk ise nispeten durağandır ve genellikle turistlerin ihtiyaçlarına hizmet eden bir konumdadır (Berno ve Ward, 2005).

Berry' nin (1997) kültürleşme modeli, turizm araştırmacıları tarafından büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Ancak farklı çalışmalar, modelin turizm bağlamına uygulanabilir olduğu sonucuna varmıştır (Berno ve Ward, 2005; Rasmi vd., 2014). Özellikle çok sayıda turistin tatil deyken hem ev hem de ev sahibi kültürden kaçınarak marjinalleştirme stratejisini tercih ettiği gözlenmiştir. Bu bulgu önemlidir, kültürleşme sürecinde davranış normlarında değişiklikler yaşanacağına kanıt olarak değerlendirilir. Ancak kültür sabit bir kavramdır ve günlük veya haftalık olarak değişmesi beklenmez. Ayrıca turistlerin ev sahibi kültüre uyum sağlamasına gerek olmadığı, ev sahibi grupla ilişkilerinin çoğu zaman anlık memnuniyete dayandığı da bilinmektedir (Anantamongkol vd., 2019).

Cohen (1972, akt. Rasmi vd., 2014)'in yaptığı bir çalışmada ortaya koyduğu turist tiplerinin Berry' nin (1997) kültürleşme stratejileriyle uyumlu olduğu görülmüştür. Turistler kültürleşme modeliyle tutarlı görünen aşinalık-yenilik tercihlerine göre gruplanmıştır. Örneğin, organize olmuş kitle hâlindeki turistlerin, ayrılma stratejisine benzer davranışlar sergilediği görülmüştür. Bu gruptakilerin, aşinalığı en üst düzeyde ve yeniliği en az seviyede tercih ettikleri gözlenmiştir. Bu grubun ev sahibi kültürle doğrudan temas kurmayı tercih etmedikleri, kendi kültürel ortamlarındaki gibi yaşama eğiliminde oldukları vurgulanmıştır. Bireysel hareket eden turistlerin asimilasyon stratejisiyle tutarlı olarak daha az aşinalık tercih ettikleri, bireysel olarak seyahat ettikleri, ev sahibi kültürle etkileşime girme yüksek düzeyde tercih ettikleri (örneğin, ev sahibi kültür üyelerinin barınma, yiyecek ve alışkanlıklarını paylaşma), esnek rota ve programlarının olduğu gözlenmiştir. Ancak Cohen' in sınıflandırmasında hiçbirinin marjinalleştirme stratejisiyle tutarlı olmadığı ortaya konulmuştur (Rasmi vd., 2014). Farklı

bir çalışmada ise turist davranışlarının marjinalleştirme stratejisiyle tutarlı olduğu gözlenmiştir (Yiannakis ve Gibson 1992). Örneğin, güneş tutkunları tatillerini deniz veya okyanus kenarında geçiren turistlerdir, heyecan arayanlar riskli ve canlandırıcı faaliyetlere öncelik verir (örneğin paraşütle atlama), spor tutkunları en sevdikleri spor faaliyetlerini aktif olarak yaparlar ve kaçanlar huzurlu ve yalnız tatiller isterler. Çalışmada turist tipolojisindeki alt grupların, bireyin miras kültürünü sürdürme ve ev sahibi kültüre dâhil olma isteğine göre şekillendiği ortaya konulmuştur. Berry' nin modelinin turizm alanında kullanmanın avantajı, bu stratejilerin öncüllerinin ve sonuçlarının alanda çalışanlar ve politika oluşturanlar için pratik, işlevsel sonuçlarının olmasıdır. Bu nedenle turistlerin destinasyonlarda kendi kültürünü sürdürme ve ev sahibi kültüre dâhil olma istekleri, onların tercih ettikleri kültürleşme stratejisiyle bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır (Rasmi, 2014).

Sonuç olarak farklı turist grupları olmasına rağmen, turistlerin tümünün ortak özelliği geçici ve nispeten kısa süre bir destinasyonda bulunmalarıdır. Turist-ev sahibi kültür etkileşimi, diğer kültürlerarası temas biçimlerinden birkaç temel özellikle ayrılır; bunlardan biri, ilişkinin genellikle geçici olması ve doğası gereği tekrarlamamasıdır. Turistlerin ev sahibi ülkede kalma süreleri nispeten kısa olduğu için, ev sahipleri ve turistler arasında oluşan geçici ilişki, etkileşimde bulunan taraflar için farklıdır. Turistlerin, ev sahibi kültürle teması genellikle ilginç ve benzersizken, ev sahibi grup için turistle temas yüzeysel olma eğilimindedir (Berno ve Ward, 2005).

1.2. Kültürleşme ve Turizm

Turizm odaklı kültürleşme alan yazının uzun bir geçmişi vardır. Kültürleşme kavramının turizm alan yazınına girişi, ilk kültürleşme modelinin üzerinden iki buçuk yıl sonradır (Redfield vd., 1936 akt. Rasmi, vd., 2014). Turizm ve kültürleşme temaları arasında ilişkiyi ortaya koyan ilk çalışma, 1963 yılında Nunez tarafından bir Meksika destinasyonunda yerel halkın dönüşümüne ilişkin gözleme dayanmaktadır (Ward ve Berno, 2016: 6). Ancak turizmde kültürleşme modelinin uygulanabilirliği ise 1970'lerde antropoloji alanında sınınmıştır (Nash ve Smith, 1991). Daha sonra Kariel (1989) ve Nunez (1989) tarafından yapılan çalışmalarla kültürleşme turizm bağlamında doğrudan değerlendirilmiştir. Son yıllarda yapılan ampirik çalışmalar karşılıklı temasın etkileri ortaya konulmuştur (Ferguson ve Bornstein, 2015; Nogués-Pedregal, 2019, s.234).

Turizmin sosyokültürel değişime önemli katkıları bulunmaktadır. Turizm, tüketicilerin (turistlerin), ürüne (ev sahibi ülke) doğru seyahat ettiği ve ev sahibi kültürün üyeleriyle turist arasında doğrudan etkileşim yaşandığı bir sistemdir. Bununla birlikte, özellikle gelişmiş ülkelere gelen turistlerin gelişmekte olan bir ülkedeki ev sahibi gruplarla etkileşimlerin, ev sahibi kültür üzerindeki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel hem olumlu hem de olumsuz etkileri olabileceği düşünülmektedir. Turizm, bu faaliyetlerin yaşandığı yerlerde sosyo-kültürel hayatı yaşanan farklı ilişkiler aracılığıyla dönüştürür. Turistin gittiği yerdeki sosyo-kültürel değişim turizmin gelişmesi ve istendik bir eylem olarak ortaya çıkması ile doğrudan ilişkilidir. Ancak turist ve gidilen mekânda bulunan farklı öğelerin (yerel halk, çevre, ortaya çıkan ilişkiler...) etkileşimi içinde çevreyle ilgili sorunlar, toplumun yeni gelenlere uyum sorunları, ekonomi kaynaklı farklı sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunlar çevresel, ekonomik, bazen de sosyokültürel temelli oluşabilmektedir. Turizm süreçlerin psikolojik açıdan değerlendirilmesi önemlidir. Turizm gelişiminin bölgeye sağladığı ekonomik katkılara karşın yerel toplumun turizmden rahatsızlık duyması mümkündür. Turizm sürecinde turist ve bölge halkının yüz

yüze gelmesi, iki kültürün karşılıklı alışveriş içine girmesi her iki grubun da kültürü/kültürel tutumları üzerinde dönüştürücü etkisi olabileceği (Türkay ve Kayıkçı, 2018) ortaya konulmuştur.

Sonuç

Turizm, kültürlerarası temasın süreç ve sonuçlarını araştırmak için önemli bir bağlama sahiptir (Berno ve Ward, 2005). Turizm ve kültürleşme kavramları kültürlerarası temas kavramında kesişmektedir. Turizmde göç, istihdam ve eğitim gibi kültürleşmeye neden olan temel alanlardan biridir (Berry, 2005, s.699). Kültürleşme farklı disiplinler tarafından çalışılan ve yaşanan hızlı kültürel, sosyal, teknolojik değişimlere ve ihtiyaçlara göre yeniden ele alınan önemli bir kavramdır. Kültürleşme, yeni gelen bireylerin ev sahibi toplumla temasa geçmesiyle oluşan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Berry, 2010 ; Sam ve Berry, 2010). Kavram ilk olarak miras ve ev sahibi kültür arasında tercihe dayanan tek boyutlu bir yaklaşımla kavramsallaştırılmıştır. Böylece, kültürlerin birbirini dışladığı varsayıldığında bireyin ya miras kültürünü (ayrılık olarak adlandırılır) ya da ev sahibi yeni kültürü (asimilasyon) tercih etmesi beklenmektedir. Sonuç olarak, ev sahibi kültürün benimsenmesi miras kültürün yok sayılması anlamına gelmektedir. Süreç içinde tek boyutlu modele psikolojik kültürleşme boyutu eklenerek iki boyutlu modellere geçildi (Berry, 1997). Psikoloji kültürleşme, kültürel temas süresince birey düzeyindeki değişikliklere odaklandı. Günümüzdeki hızlı teknolojik değişime bağlı olarak üç boyutlu, doğrudan temas yaşanmadan gerçekleşen etkileşim de dikkat çekmeye başlamıştır. Ancak Berry'nin (1997) modeli hâlâ günümüzde kültürlerarası temas sürecini açıklamada kullanılan en önemli modellerden biridir (Ngo, 2008).

Kültürleşme sürecinde göçmenler, misafirler ve mülteciler gibi farklı gruplar vardır. Ancak bu grupların süreci benzer şekilde yaşandığına dair önemli kanıtlar da bulunmaktadır (Ward ve Kennedy, 2001). Kültürel temas farklı nedenlerle hareket eden gruplar arasında yaşanmaktadır. Kültürleşme grupları gönüllülük-gönülsüzlük; yerleşiklik-göçebelik ve geçicilik-kalıcılık boyutlarına göre değerlendirilir (Berry, 2013). Turistler gönüllü yer değiştiren, hareketli ve geçici özellikleri nedeniyle diğer gruplardan farklılaşmaktadırlar. Turist grubunun bu özellikleri nedeniyle ev sahibi kültürde arasında temas ve etkileşim kolaylıkla sağlandığı düşünülmektedir. Bir diğer ifadeyle destinasyonlarda turistler açısından kültürleşme kavramı bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak taraflar için kültürleşme sürecinin yönünü ve aşamalarını bilmek önemlidir. Kültürleşme sürecinde her iki tarafla ilgili çalışmaların yapılmasının taraflar için olumlu sonuçları olacağı ve turistlerin deneyimlerini iyileştirmeye ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ilgiyi de kapsayan sürdürülebilir turizmi geliştireceği düşünülmektedir. Kültürleşme süreci hem turistler hem de ev sahibi grubun teması ve değişimini kapsadığı için her iki grubun da süreç boyunca değerlendirilmesi önemlidir. Örneğin Carter ve Beeton (2004) çalışmasında yerel halka kültürel dönüşümü araştırmışlardır. Buna göre, belirli bir kültürü sahip ev sahibi grup üyelerinin, turistlerle etkileşimin sonucu öncelikle kendi kültürel yapılarına ilişkin bilgi düzeyinde bir değişim süreci yaşadıkları ve turistik deneyime daha yatkın hale geldikleri saptanmıştır. Bunun da kültürel değişime neden olduğu ortaya konulmuştur. Ancak turizm odaklı kültürleşme olgusu ev sahibi grupla sınırlı değildir. Turistler de kültürleşme sürecinin diğer tarafını temsil etmektedir. Turistlerin kültürleşme sürecine dâhil edilmesi Ward' ın (2008) çalışmasına dayanmaktadır (Khawaja vd., 2014, s.172). Yapılan farklı çalışmalarda turistlerin kültürleşme sürecinin incelendiği görülmüştür (Choi vd., 2016; Hottola, 2004, s.461; Sharma vd., 2009; Reisinger, 2013; Carneiro ve Eusébio, 2012). Kültürleşme taraflar için aynı zamanda stresli bir süreçtir. Bu süreçte turizmin stresli yönlerinin belirlenmesi ve kültürlerarası geçiş ve uyum arasındaki ilişkiye aracılık eden faktörlerin incelenmesi önemlidir. Ek olarak, turizmin ev sahibi kültürlerdeki bireyler üzerindeki sosyokültürel etkilerin incelenmesi ve turizme uyum sağlama mekanizmalarının araştırılması önemlidir.

(Berno ve Ward, 2005). Sonuç olarak; destinasyonlar turist-ev sahibi grupların karşılaştığı ve kültürel temasın yaşandığı önemli kültürleşme alanlarıdır. Kültürleşme modellerinin turizm araştırmalarına uygulanması, kültürleşme sürecinde turistler ve ev sahibi gruplarla ilgili daha ayrıntılı bir bilgi ve farklı açıklamaların ortaya çıkmasını sağlayabilir. Turizmin etkileri ve sonuçları turistler ve ev sahibi grupların karşılaşmasından daha geniş bağlamda gerçekleşir. Bu nedenle sürecin sosyal psikolojik bakış açısıyla değerlendirilmesinin mikro düzeyde turist ve ev sahibi grubun deneyimlerinin anlaşılmasını sağlar, tarafların yaşamlarını kolaylaştırır, psikolojik iyi oluşlarını ve yaşam doyumlarını arttırabilir. Ayrıca konu ile ilgili araştırmaların makro düzeyde alandaki uygulayıcılara ve politika geliştirenlere sürdürülebilir bir turizm endüstrinin planlanmasında, geliştirilmesinde ve uygulanmasında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- ANANTAMONGKOLKUL, C., BUTCHER, K. and WANG, Y. (2016). The four stages of on-site behavior for a long-stay relaxation holiday. *Journal of Vacation Marketing*, 23(3), 217–232. <https://doi.org/10.1177/1356766716647437>
- ANANTAMONGKOLKUL, C., BUTCHER, K. and WANG, Y. (2019). Long-stay tourists: Developing a theory of intercultural integration into the destination neighbourhood. *Tourism Management*, 74, 144-154.
- ASKEGAARD, S., ARNOULD, E.J. and KJELDGAARD, D. (2005). Postassimilationist ethnic consumer research: qualifications and extensions, *Journal of Consumer Research*, 32(1), 160–170.
- BERNO, T. and WARD, C. (2005). Innocence abroad: A pocket guide to psychological research on tourism. *American Psychologist*, 60(6), 593-600.
- BERRY, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5–34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>.
- BERRY, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International journal of intercultural relations*, 29(6), 697-712.
- BERRY, J.W. (2006). Mutual attitudes among immigrants and ethnocultural groups in Canada, *International Journal of Intercultural Relations*, 30(6), 719–734.
- BERRY, J. W. (2008). Globalisation and acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(4), 328-336.
- BERRY, J. W. (2010). Intercultural relations and acculturation in the Pacific region. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 4(2), 95-102.

-
- BERRY, J. W. (2013). Research on multiculturalism in Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 37(6), 663-675.
- BERRY, J. W., POORTINGA, Y. H., SEGALL, M. H. and DASEN, P. R. (2002). *Cross-cultural psychology: Research and applications*. Cambridge University Press.
- BERRY, J. W., PHINNEY, J. S., SAM, D. L. and VEDDER, P. (2006). Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation. *Applied psychology*, 55(3), 303-332.
- BERRY, J. and SAM, D. (2016). Conceptual issues. *Cambridge handbook of acculturation*, 11-29.
- BİLGİN, N. (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü: Kavramlar, Yaklaşımlar, Bağlam Yayınları*, İstanbul.
- BIRMAN, D. and SIMON, C.D. (2014). Acculturation research: challenges, complexities, and possibilities, *APA Handbook of Multicultural Psychology*, 1, 207–230.
- BOCHNER, S. (2006). Sojourners. In D. L. Samve J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge handbook of acculturation psychology* (pp. 181-197). Cambridge: Cambridge University Press.
- BOURHIS, R. Y., MOISE, L. C., PERREAULT, S. and SENEAL, S. (1997). Towards an interactive acculturation model: a social psychological approach. *International Journal of Psychology*, 32(6), 369-386.
- BROWN, L. (2008). The incidence of study-related stress in international students in the initial stage of the international sojourn. *Journal of Studies in International Education*, 12, 5–28.
- BRUNT, P. and COURTNEY, P. (1999). Host perceptions of sociocultural impacts, *Annals of Tourism Research*, 26(3), 493–515.
- CARNEIRO, M.J. and EUSÉBIO, C. (2012). Tourist-host interaction: a cluster analysis of the youth market, *International Journal of Tourism Anthropology*, 2(3), 213–229.
- CARTER, R.W. and BEETON, R.J.S. (2004). A model of cultural change and tourism, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 9(4), 423–442.
- CASTRO, J. F. P. (2017). A short literature review about acculturation in the American Anthropologist. *Revista Fluxos e Riscos*, 2, 145-153.
- CASTRO, J. and RUDMIN, F.W. (2019). Multinational bibliography on acculturation (1818-2018) with links to abstracts or full-text, *Online Readings in Psychology and Culture*, 8(1), 1-7.
- CHIRKOV, V. (2009). Summary of the criticism and of the potential ways to improve acculturation psychology, *International Journal of Intercultural Relations*, 33(2), 177-180.
- CHOI, J.W., LEE, C.J. and NOH, E.J. (2016). The influence of psychological distance to cultural assimilation on tourism destination, *Indian Journal of Science and Technology*, 9(35), 1–9.

- ÇAKMAKCI, E. ve ÖZTÜRK, Ş. (2019). Toplumsal değişimin bir faktörü olarak turizm. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(47), 1-17.
- DANN, G., NASH, D. and PEARCE, P. (1988). Methodology in tourism research. *Annals of tourism research*, 15(1), 1-28.
- FERGUSON, G.M. (2013). The big difference a small island can make: how Jamaican adolescents are advancing acculturation science, *Child Development Perspectives*, 7(4), 248–254.
- FERGUSON, G.M. and BORNSTEIN, M.H. (2015). Remote acculturation of early adolescents in Jamaica towards European American culture: a replication and extension, *International Journal of Intercultural Relations*, 45, 24-35.
- FERGUSON, G.M., COSTIGAN, C.L., CLARKE, C.V. and GE, J.S. (2016). Introducing remote enculturation: learning your heritage culture from afar, *Child Development Perspectives*, 10(3), 166-171.
- FERGUSON, Y.L., FERGUSON, K.T. and FERGUSON, G.M. (2017). I am AmeriBritSouthAfrican-Zambian: multidimensional remote acculturation and well-being among urban Zambian adolescents, *International Journal of Psychology*, 52(1), 67-76.
- GRAVES, T. D. (1967). Psychological acculturation in a tri-ethnic community. *Southwestern journal of anthropology*, 23(4), 337-350.
- HOFSTEDE, G. (1980). Culture and organizations. *International studies of management & organization*, 10(4), 15-41.
- HOTTOLA, P. (2004). Culture confusion: Intercultural adaptation in tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 447-466.
- HUYNH, Q., HOWELL, R. T., and BENET-MARTINEZ, V. (2009). Reliability of bidimensional acculturation scores: a meta-analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40(2), 256e274.
- INTERNATIONAL TOURISM, NUMBER OF ARRIVALS | DATA. (2022). worldbank.org. <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL>
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (2014). Kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120-127.
- KARABACAK, G. ve HARLAK, H. (2020). Otel çalışanlarının iş-aile yaşam çatışmalarının yordayıcıları olarak, iş-yaşam doyumu, iş stresi ve algılanan sosyal destek. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1923-1940.

-
- KARIEL, H.G. (1989). Socio-cultural impacts of tourism in Austrian alps, *Mountain Research and Development*, 9(1), 59–70.
- KARIM, S. (2021). Acculturation in a globalised world: Implications for theory and educational policy and practice. *International Journal of Comparative Education and Development*, 23(1), 44-58.
- KHAWAJA, N.G., MOISUC, O. and RAMIREZ, E. (2014). Developing an acculturation and resilience scale for use with culturally and linguistically diverse populations, *Australian Psychologist*, 49(3), 171–180.
- MAKAROVA, E. and BIRMAN, D. (2015). Cultural transition and academic achievement of students from ethnic minority backgrounds: A content analysis of empirical research on acculturation. *Educational Research*, 57(3), 305-330.
- NASH, D. and SMITH, V.L. (1991). Anthropology and tourism, *Annals of Tourism Research*, 18(1), 12–25.
- NGO, V. H. (2008). A critical examination of acculturation theories. *Critical social work*, 9(1), 1-6.
- NGUYEN, J. and FERGUSON, G.M. (2019). A global cypher: the role of hip hop in cultural identity construction and navigation for southeast Asian American youth, *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2019(164), 99–115.
- NUNEZ, T. (1989). Touristic studies in anthropological perspective, *Hosts and Guests: The Anthropology of Tourism*, 2, 265–280.
- NOGUÉS-PEDREGAL, A.M. (2019). Anthropological contributions to tourism studies, *Annals of Tourism Research*, 75, 227–237.
- OZER, S. (2017). Psychological theories of acculturation. *The international encyclopedia of intercultural communication*, 1-14.
- OZER, S. and SCHWARTZ, S.J. (2016). Measuring globalization-based acculturation in Ladakh: investigating possible advantages of a tridimensional acculturation scale, *International Journal of Intercultural Relations*, 53, 1–15.
- ÖZEKİCİ, Y. K. ve ÜNLÜÖNEN, K. (2019). Reflection of acculturation in tourism: A systematic literature review. *International Journal of Tourism Anthropology*, 7(3-4), 284-308.
- ÜNLÜÖNEN, K. and ÖZEKİCİ, Y. K. (2017). Yeni gelişen destinasyonlarda turizm algısı: yozgat ili üzerine bir alan. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4), 466-488.

- PEARCE, P. L. (1995). From culture shock and cultural arrogance to culture exchange: Ideas towards sustainable sociocultural tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 3, 143–154.
- RASMI, S., NG, S., LEE, J. A. and SOUTAR, G. N. (2014). Tourists' strategies: An acculturation approach. *Tourism Management*, 40, 311-320.
- REISINGER, Y. (Ed.) (2013) *Transformational Tourism: Tourist Perspectives*, CABI.
- RONEY, S. A. (2011). *Turizm Bir Sistemin Analizi*, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- SAM, D. L. and BERRY, J. W. (2010). Acculturation: When individuals and groups of different cultural backgrounds meet. *Perspectives on psychological science*, 5(4), 472-481.
- SCHWARTZ, S.J., UNGER, J.B., ZAMBOANGA, B.L. and SZAPOCZNIK, J. (2010). Rethinking the concept of acculturation: implications for theory and research, *American Psychologist*, 65(4), 237- 251.
- SEVİM, H. and HALL, E. E. (2016). Consumer acculturation: perspective of immigrants and tourists. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 5(4), 126-139.
- SHARIF, R. (2019). The relations between acculturation and creativity and innovation in higher education: A systematic literature review. *Educational Research Review*, 28, 100287.
- SHARMA, P., TAM, J. L., & KIM, N. (2009). Demystifying intercultural service encounters: Toward a comprehensive conceptual framework. *Journal of Service Research*, 12(2), 227-242.
- SHARPLEY, R. (2014). Host perceptions of tourism: A review of the research. *Tourism Management*, 42, 37-49.
- SU, M.M. and WALL, G. (2014). 'Residents' use and perceptions of the Summer Palace World Heritage Site in Beijing, China, *International Journal of Tourism Anthropology*, 3(4), 357–369.
- TRIANDIS, H. (1980). Introduction. In H. C. Triandis & W. W. Lambert (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology: Vol. 1. Perspectives* (pp. 1–14). Boston: Allyn & Bacon.
- TÜRKAY, O. ve KAYIKÇI, M. Y. (2018). Tarhana tezgâhlarından çin malı tüccarlığına: Şirince'de turizmle iç içe geçen kültürleşme ve sosyo-kültürel dönüşüme bağlı sorunların analizi. *Ege Academic Review*, 18(4), 645-660.

- WARD, C. (2001). The ABCs of acculturation. In D. Matsumoto (Ed.), *Handbook of culture and psychology* (pp. 411–445). New York: Oxford University Press.
- WARD, C. (2008). Thinking outside the Berry boxes: New perspectives on identity, acculturation and intercultural relations. *International journal of intercultural relations*, 32(2), 105-114.
- WARD, C. and BERNO, T. (2016). Acculturation. In J. Jafari and H. Xiao (Ed.) *Encyclopedia of Tourism* (1st ed., pp.5-7). Menomonie: Springer.
- WARD, C. and KENNEDY, A. (2001). Coping with cross-cultural transition, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(5), 636–642.
- WARD, C. and LEONG, C.-H. (2006). Intercultural relations in plural societies. In D. L. Sam&J.W. Berry (Eds.), *Cambridge handbook of acculturation psychology* (pp. 484–503). Cambridge: Cambridge University Press.
- YIANNAKIS, A. and GIBSON, H. (1992). Roles tourists play. *Annals of Tourism Research*, 19(2), 287-303.